

СПРАВКА

за приносите на предложената като хабилитационен труд
художественотворческа дейност на доц. д-р Кремена Ангелова,
за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност “професор”
в направление 8.3. “Музикално и танцово изкуство”, специалност “Звукорежисура,
звуков и медиен дизайн” към катедра “Теория на музиката”,
ТКДФ на НМА “Проф. Панчо Владигеров”

От представената справка за цялостната ми научна, художественотворческа и преподавателска дейност за периода 2015-2019 г., предлагам като **хабилитационни материали** 5 звукозаписни продукта (CD и DVD) и 4 научно-образователни проекта и събития, реализирани в периода 2015 – 2019 г.

I. ЗВУКОЗАПИСНИ ПРОДУКТИ (CD и DVD)

Предложените дискове са резултат от дългогодишната ми работа като звукорежисьор и музикален продуцент на звукозаписи с класическа, филмова и фолклорна музика. Те са пряко свързани с българската музикална култура, подпомагат нейното развитие и дисеминиране и са приноси за художественотворческата ми дейност. Всички продукти са резултат от многогодишно творческо сътрудничество с изпълнителите и са продължение на общата ни работа за развитието на българската музикална култура.

Приносният характер на цялостната ми звукозаписна дейност следва да се разглежда в три основни направления:

- ***Организационна и издателска дейност – работата ми по продуктите включва*** цялостната подготовка и организация на условията за звукозапис и работните екипи, технологична поддръжка и осигуряване на необходимите материали; проектова работа, с цел осигуряване на финансиране за някои от проектите, управление и отчитане на дейността; работа по регистрацията и издаването на звукозаписните продукти .Мотивация за работата ми в тази

посока винаги е била художествената стойност на продукта и неговото значение за развитието на музикалната и звуковата култура у нас.

- **Музикално-продуцентска дейност** – познаването на техническите и технологични възможности на постпродуccionния етап и използването на специфични подходи в процеса на звукозапис; както и правилният подбор на музикалния материал при използване на ясни технически, технологични и естетически критерии позволява **издигане на ново ниво на работата на музикалния продуцент**. Благодарение на това, в процеса на работа съм създавала дългогодишни творчески сътрудничества с повечето изпълнители и състави, с които продължаваме да реализираме общи продукти.
- **Постпродуccionна работа** по монтаж, подготовка на материалите за мастеринг и финализиране на готовия продукт. В професионалната си работа съм преминала през всички технологични етапи – аналогова магнитна лента, дигитални монтажни станции и компютърно базирани DAW, което ми позволи да изградя **гъвкава система за работа със звука в етапа на постпродуccionята, с използване на неспецифични подходи при решаването на проблемите за постигане на максимално качество на крайния продукт**. През последните години професионален интерес и предизвикателство за мен представлява звуковата реставрация, като част от представените тук продукти са резултат на активна работа в тази посока. Натрупаните практически умения са систематизирани и обобщени и са в основата на преподавателската ми работа в специалност „Звукорежисура, звуков и медиен дизайн”

‘MOODS’

Популярни пиеси за цигулка и пиано

Изпълнители: Ангел Станков (цигулка), Ивелина Казанджиева (пиано)

Идеята е на проф. Ангел Станков, с когото ни свързва дългогодишно творческо сътрудничество и осъществени няколко съвместни компакт диска. Пиесите са от неговия бисов репертоар, но не са записвани никога в студийни условия. Винаги е предизвикателство да работиш с утвърдени музиканти и да успееш да отговориш на високите стандарти, които поставят. Постпродуccionният процес – избор на

материал и мастеринг, е изцяло реализиран от мен, за което получих висока оценка от изпълнителите. Възложена ми беше и подредбата на материала, което е специфична задача с особена важност за доброто представяне на изпълнителите и идеята на диска. Проф. Станков и проф. Казанджиева ми се довериха изцяло и за работата по дизайна и издаването на компакт диска, който беше отпечатан в края на декември 2019 г.

‘IT’S CHRISTMAS’

Коледни песни в изпълнение на

Хора на софийските момчета с диригент Адриана Благоева

Творческото ми сътрудничество с Хора на софийските момчета и техния диригент, проф. Адриана Благоева, започна през 2003 година. Оттогава имаме издадени 6 компакт диска и 1 DVD, както и множество съвместни ангажименти в рамките на техни концерти и представления. Изключително съм щастлива да имам възможността да работя с хор на световно ниво, който предлага и уникална специфика, предвид изцяло момчешкия състав.

Компакт дискът ‘It’s Christmas’ е студийен запис на една от програмите на хора, представена на традиционния им коледен концерт. Записът е осъществен в залата и звукозаписното студио на НМА.

Основното професионално предизвикателство беше подреждането на разнородния тип участници – хор, струнен квартет, духови инструменти и орган, на сравнително тясната сцена в залата на Академията, така че да получим естествено акустично сепариране, но да запазим усещането за единство и съвместно изпълнение. Още в процеса на записа стана ясно, че в етапа на постпродукцията ще се наложи допълнително смесване и затова решихме да използваме многоканална технология на запис. Това решение се оказа правилно в хода на постпродукцията и даде възможност за създаване на добро стереофонично изображение и баланс в звуковата картина, които да подпомогнат художественото въздействие на продукта.

DVD ‘SOFIA BOYS’CHOIR IN JAPAN’

**Концертно изпълнение на Хора на софийските момчета
с диригент Адриана Благоева**

Дискът е изработен на базата на видеозапис с дигитална камера с кондензаторна коинцидентна стерео двойка микрофони, от концерт на Хора на софийските момчета във Фукушима, Япония през 2015 г.

В процеса на работа се наложи реставрация на звука – изчистване на фонов шум и допълнителни акустични шумове и мастеринг. Въпреки сравнително добрите възможности за реставрация, които предлагат съвременните софтуери, този тип работа изисква особено внимание към качеството на звуковата картина и границата на звуковия компромис. Мастерингът на звук, записан в концертни условия, без възможност за регулиране и манипулация е доста сложна професионална задача и изисква добро познаване на технологичните възможности, но и ясна идея за звукоизточника и неговата акустична характеристика. Звуковият резултат от работата по този материал предизвиква изключително добри отзиви от колеги.

“ВОСПОЮ ТЕБЕ, ГОСПОДИ”

Ортодоксална музика

Софийски катедрален хор “Света Неделя” с диригент: Мирослав Попсавов

Дискът е посветен на Негово Светейшество Неофит,
Митрополит Софийски и Патриарх Български

Още едно дългогодишно творческо сътрудничество, с проф. Мирослав Попсавов и Софийския катедрален хор “Света Неделя”, с множество съвместни проекти – 5 компакт диска, озвучаване и запис на концерти, записи с рекламна цел.

Моят интерес към ортодоксалната музика датира от студентските ми години и е свързан със задълбочени теоретични занимания в областта, както и със завършване на курс по невмена нотация. Това, заедно с практиката ми като хоров диригент, направи възможно участието ми като музикален продуцент и постпродукционен звукорежисьор на редица дискове с ортодоксална музика, продуцирани и издадени от различни лейбъли, в различен времеви период.

Музикално-продуцентската работа по звуковия продукт в този стил изисква познаване на църковнославянския език, както и спецификата на изпълнение на творбите по отношение на вокалната техника. Ясната представа за постпродукционните параметри и граници подпомага процеса на събиране на звуков материал и дава възможност за щадене на изпълнителите по време на звукозаписа. Предвид нестабилната природа на инструмента (човешкия глас), зависим от редица обстоятелства (физически и емоционални), е необходимо изключително голямо внимание към детайла и минимален дублаж, без това да се отрази на качеството на крайния звуков продукт.

Професионалното предизвикателство в този продукт беше фактът, че записът е осъществен в студийни условия, а не в църква. Въпреки, че акустиката на концертната зала улеснява работата по монтажа, тя не осигурява условия на протичане на акустичния процес, дори близки до тези в естествената среда, което наложи сериозна допълнителна обработка. Считаю крайния резултат за много добро постижение.

“PENKA KOUNEVA, Invisible Lifeline”

Пиеси за пиано на композитора Пенка Кунева

Изпълнение и аранжмент: Георги Славчев.

Издател: Pan Colony Records Inc.

Дискът е издаден и се разпространява в САЩ и онлайн

©©2018 by: Penka Kouneva

Един различен компакт диск.

Пенка Кунева е български композитор и аранжор, който работи за холивудски филмови продукции повече от 20 години. Първата ми среща с нея беше при записа на музика за филма “Brother Bear” през 2002 година, заедно с Еди Джобсън (U.K., Jethro Tull, Roxу Music, Frank Zappa, UKZ, Yes). В последните години тя работи изключително много в сферата на музиката за игри и е признат капацитет в най-високите продукции. Срещата ни през 2018 г., за участието ѝ в семинара “Музика, продукия и звуков дизайн за игри”, организиран съвместно с Cantus Firmus и фондация “Америка за България” поднови контактите ни и даде тласък за реализацията на нови творчески проекти, какъвто е този диск.

Пиесите са композирани от Пенка Кунева, а пианистът Георги Славчев, който живее над 30 години в САЩ и също има интереси в областта на композицията, е направил виртуозен аранжимент, който ги прави изключително бравурни и впечатляващи. Идеята на композитора беше да запишем класическо пиано по “некласически” начин – синематик пиано. Синематик е термин в игрите, който обозначава самостоятелно видео, което превежда играча към нов етап или разказва част от историята на играта. Звуковият дизайн на съвременните игри е впечатляващ и въздействащ. Такова беше и изискването за саунда на рояла.

Наложи се различен тип микрофониране с цел ясно диференциране на нисък и висок регистър и максимално разширяване на звуковата рамка на рояла. Работата по монтажа беше изцяло моя, но финализирането на звуковия продукт бе реализирано в САЩ, от един от най-търсените звукорежисьори във филмовата и гейм индустрия – Джон Род. Това се наложи от факта, че в компакт диска са включени и други композиции на Пенка Кунева, записани в различни условия.

Бих искала да отбележа, че този тип работа ще става все по-актуален, тъй като новото ниво на технологично развитие налага нови стандарти и професионални изисквания. Първата стъпка е направена. Резултатите са налице.

II. НАУЧНО-ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПРОЕКТИ И СЪБИТИЯ

Проектната работа и работата по реализация на практически и научно-образователни събития е широко застъпена в професионалната ми работа. Инициирам, организирам и участвам в подобни събития с ясното разбиране на конкретната полза от тях, но и на добавената стойност, а именно, *издигане на ново ниво на развитие и представяне на музикалното изкуство, в сътрудничество с новите аудио-визуални изкуства, информационните и комуникационни технологии и специфични индустрии*. От една страна, синергията подпомага образователните функции и им придава артистична стойност. От друга, новите технологии подкрепят развитието на съвременните форми на музикалното изкуство и неговото популяризиране.

Предложените тук проекти и събития са от **национална важност**, тъй като привличат интереса на широк кръг аудитории посредством науката, новите технологии и развлекателните индустрии.

MUSICA BULGARA - информационен портал за българска музика

Личен проект, финансиран по програма „Културна програма за Българското председателство на Съвета на Европейския съюз 2018 г.“ на Национален фонд „Култура“. Интернет адрес: www.musicabulgara.com

MUSICA BULGARA е двуезична интернет базирана информационна платформа за представяне и популяризиране на звукозаписи на българска авторска музика и изпълнители в областта на класическата, филмовата музика и фолклора. Създаването на подобна платформа има за цел да подпомогне съхраняването на националното ни музикално наследство, да информира за постиженията, таланта и новаторските търсения и творчески идеи на българските композитори и изпълнители и да представи българската култура и културно наследство като част от европейската и световна култура. Засилените процеси на глобализация и развитието и навлизането на интернет в креативните и рекреативни индустрии, налага разработването на продукти, които да отговорят на изискванията на съвременното общество. Потреблението на продукти и информационните потоци са възложени до голяма степен на световната глобална мрежа, факт, който трябва да отчитаме при създаването на културни продукти и запазването и разпространението на образци на културно-историческото наследство. Идеята за създаване на такова пространство беше предизвикана от работата ми като звукорежисьор и музикален продуцент и срещите ми с автори и изпълнители, които нямат възможността, знанията и средствата да рекламират своята продукция и да я представят правилно на пазара на музикалната индустрия. В дългосрочен план това може да доведе до нови възможности за концертни изяви и турнета, както и до акумулиране на материални придобивки от вече създадени продукти.

ПРОЕКТ “Музиката на Физиката”

Проектът “Музиката на Физиката” се организира с финансиране от ЦЕРН и с подкрепата на Moog, Европейския проект OSOS, Фондация "Наука без граници", Национална музикална академия "Проф. Панчо Владигеров", Софийски фестивал на науката, Британски съвет София, Посолство на САЩ в България и МФ "Софийски музикални седмици". В рамките на проекта в София бяха организирани и представени три събития – на Фестивала на науката, в “Сити Марк Арт Център” и в Национална музикална академия Събитията включваха въвеждаща лекция “В търсене композицията на нашата Вселена” (от Стивън Голдфарб, физик от екипа на експеримента АТЛАС в

ЦЕРН), музиката на Големия адронен колайдер (ускорителя в ЦЕРН), пресъздадена от Роджър Зеър и камерен ансамбъл “Силуети”, теоретични разяснения и музикални изпълнения на теремин от Дорит Крайслер, представяне на Космичното пиано и изпълнението на Музиката на космоса от Гийермо Техеда Мунос и Артуро Фернандес Телес (физици от експеримента АЛИС в ЦЕРН), и Каролина Койнова-пиано. Финалното представяне на събитието представляваше интересен музикален експеримент с участието на всички изпълнители.

В своята работа, освен изпълнението на програмата за научни изследвания, ЦЕРН (Европейската организация за ядрени изследвания, разположена в Женева, Швейцария) влага огромни усилия и средства за развитието на връзката на науката с различните изкуства, и особено с музиката. Подобни проекти са представяни на значими музикални сцени по света - джаз фестивала в Монтрьо (2013, 2014 и 2015 г.) и фестивала „WOMAD“ в Лондон (2016 г.). Реализацията на подобно събитие в България е изключително важна стъпка към развитие на съвместно сътрудничество с различни национални и международни организации и отваря нови възможности за творчески и образователни проекти.

ВТОРИ МУЗИКАЛЕН ХАКАТОН, 2017

Хакатонът (на английски: *hackathon*) е технологично събитие за разработване на софтуерни проекти, свързани с технологиите, изкуствата, спорта. Хакатоните най-често съчетават състезателен и колаборативен характер чрез образуването на отбори и награждаване по различни критерии. Това позволява на хакатоните да привлекат хора с различна мотивация. Типична продължителност на събитията е 48 часа без прекъсване. От 2013 година България участва в най-големия технологичен хакатон в света – НАСА Space Apps Challenge, а в началото на 2017 г. в България се проведе и Първият музикален хакатон.

Вторият музикален Хакатон (<https://edutechflag.eu/2nd-Music-Hackathon>) се проведе през месец ноември 2017 г. в НМА “Проф. Панчо Владигеров”, като организацията беше изцяло поета от специалност “Звукорежисура, звуков и медиен дизайн” и ръководена от мен. Бях поканена и в журито на събитието.

В хакатона участваха 8 отбора и няколко индивидуални участници, като имаше и международно присъствие. Събитието е с отворен характер и в хода на провеждането

успях да убедя група студенти от специалността да се включат с идеен проект. Проектът беше отличен от журито и получи специална парична награда.

Считам провеждането и участието в такива събития за изключително важно, тъй като позволява на младите хора да свържат уменията си в областта на изкуството с технологични разработки, които могат да бъдат в помощ на учебния и творческия процес, както и да подпомагат участието в различни сфери и на хора с увреждания и намалена физическа активност. Възможността за участие с идеен проект дава огромна свобода на въображението и позволява на по-широк кръг хора да участват и да се забавляват. Контактите, създадени на подобни форуми могат да станат основа на бъдещи работни и творчески сътрудничества.

СЕМИНАР “МУЗИКА ПРОДУКЦИЯ И ЗВУКОВ ДИЗАЙН ЗА ИГРИ”

Семинарът възникна като идея във връзка с концерт с музика от игри, иницииран от Cantus Firmus със съдействието на фондация "Америка за България". За концерта в България пристигнаха известни композитори на музика за игри и това се оказа един добър повод да организираме среща с тях под формата на двудневен семинар.

Семинарът се проведе на 12 и 13 март 2018 година в НМА "Проф. Панчо Владигеров" и беше посетен от над 100 души, които проявиха огромен интерес към обсъжданите теми, като удължиха значително предварително обявената програма.

Темите: Как се създава музиката за видео игри? Какви умения са необходими на композитора или звуковия дизайнер? Как се става част от гейм индустрията и възможностите за развитие на кариера в областта? Какви са възможностите за професионална реализация в България?

Лекторите: световно известни композитори на музика за видео игри - Neal Asree (САЩ) - име, което няма нужда от представяне и трима българи - Пенка Кунева (САЩ), Борислав Славов и Елица Александрова.

В резултат на семинара у мен възникна идеята за създаване на магистърска програма със специализация в областта на звуковия дизайн за игри. Програмата стана факт почти веднага, благодарение на моите усилия, съдействието на Пенка Кунева и Елица Александрова. UBISOFT Sofia с огромно желание подкрепи програмата и обезпечи специализираното обучение. През септември 2019 г. се дипломира първия випуск магистри от програмата “Звукорежисура и звуков дизайн за игри”.